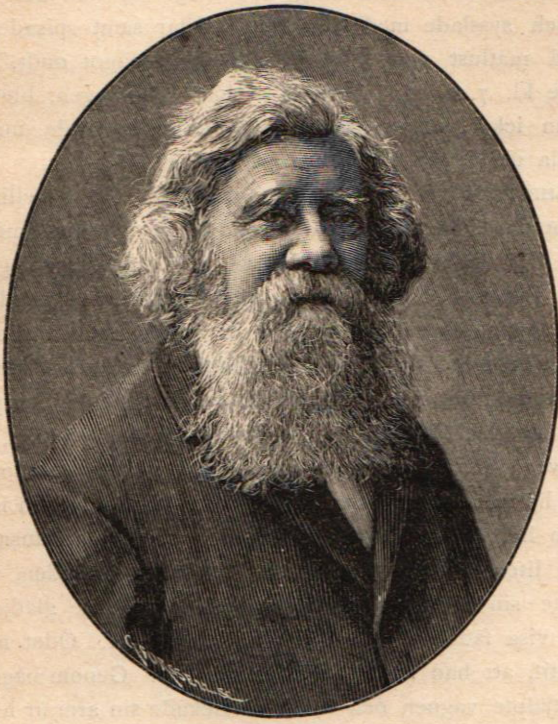

†

FRIEDRICH WILHELM MEVES.

Den Entomologiska Föreningen i Stockholm drabbades torsdagen den 9 april d. å. af en svår och smärtsam förlust. På aftonen nämda dag träffades nämligen f. d. konservatorn vid Riksmusei zoologiska afdelning FRIEDRICH WILHELM MEVES, plötsligt af en häftig hjärnblödning, som inom några få timmar ändade hans in i det yttersta verksamma och åt naturforskning egnade lif i en ålder af i det närmaste 77 år. Två dagar före dödsfallet besökte den som med innerlig saknad skrifver dessa

rader senast WILHELM MEVES, som då var sig lik, endast något nedsatt genom ett kroniskt katarralt lidande, som under sista året besvärat honom. Samma dag han dog var han helt glad till sinnes och sysslade med sina kära fjärilar samt spisade middag med god matlust och klagade icke öfver något ondt, tills han strax före kl. 7 e. m. öfverfölls af hjernblödningen, blef sanslös och sedan icke vidare vaknade upp till medvetande, utan slocknade stilla ut vid kl. half elfva på aftonen.

WILHELM MEVES var född den 14 april 1814 i Dellingsen, ej långt från den lilla staden Ahlfeld vid Leine, i hertigdömet Braunschweig, där fadren LUDVIG MEVES var pastor och gift med AUGUSTA LÜDERS. Hågen för naturforskning röjde sig redan tidigt hos den unga gossen och han fick af fadren, som var en vän af naturvetenskaperna, sin första handledning i naturens studium.

Följande tilldragelse vittnar härom. Som en 4 års pilt hade WILHELM en dag fått följa sin moder till en aflägsen åker, där hon skulle öfverse pågående upptagning af potatis. Medan modren var upptagen härmed, fångade den lilla gossen skalbaggar och han hade samlat en hel mängd, bland hvilka flere med guldglänsande vingar, i en liten ask, då han, för att anträda hemfärden, satte sig upp jämte sin moder i potatisvagnen, i tankarne glädjande sig åt att få visa fadren de vackra fynd, han gjort. Ödet hade likväl beslutit, att han icke skulle få visa dem. Genom någon ovarsamhet stjälpte vagnen och modren vrickade sin arm ur led. Hon tänkte dock mindre på detta än därpå, att hon icke hörde något ljud från sin gosse, tills ett utrop från honom med klangen af den ljufligaste musik träffade hennes öron: »Alla skalbaggarne springa sin väg!» var den enda anmärkning, som den späde naturforskaren gjorde med anledning af tilldragelsen och den fara han nätt och jämt undgått. »Barnet är mannens fader» heter det och i detta lilla drag låg ett helt lif af nitisk naturforskning förebådadt. — Vid elfva års ålder sköt han med luftbössa allehanda foglar, hvilka han uppstoppade, men detta nybörjarearbete tillfredsställde honom icke, ty den lefvande fogelverlden hade lärt honom att sätta sitt mål inom konserveringskonsten högt, och det förde honom framåt.

Fadren dog då WILHELM var blott 13 år gammal, men han blef då upptagen i morfaderns, Pastor LÜDERS hem, också beläget

i Braunschweig och hos honom erhöll han uppfostran och undervisning, tills han vid 15 års ålder (1829) antogs som elev å apoket i Elbengerode am Harz. Efter 5 års lärokurs aflade han examen såsom »Gehülfe» eller provisor, samt blef sedan i tillfälle att egna mera tid åt sina studier af språk och naturvetenskap. Han var nu lycklig nog, att kunna efter eget val finna anställning å sådana platser, som voro välbelägna för ornitologiska iakttagelser, såsom Mühlhausen i Thüringen, där han första gången såg Brehms *Naturgeschichte aller Vögel Deutschlands*, Otterndorf vid Elbes utlopp, hvarifrån han gjorde utflykter till Helgoland, Neuwerk o. s. v. samt riktade sin fogelsamling, Heilighafen m. fl. och sist Kiel, där han 1840 inskrefs vid universitetet såsom »*Studiosus medicinæ et rerum naturalium*». Han fick snart anställning såsom amanuens vid Anatom. Zoolog. Museet därstädes, hvarmed följde bostad, någon aflöning samt fria föreläsningar och hade här den lyckan, att i den bekante ornitologen Fr. Boie erhålla en lika kunskapsrik lärare, som välvillig gynnare och vän, hvilken gaf honom goda råd och upplysningar, särskildt inom ornitologien och entomologien. Han ådagalade snart en öfverläggsen skicklighet, att gifva åt de uppstoppade djur, som han konserverade, icke blott en fullkomligt naturtrogen form, utan äfven karakteristiska, lefvande ställningar, allt en följd af trägna iakttagelser i den fria lefvande naturen samt af en ovanlig förmåga att uppfatta och i sin inre åskådning troget bibehålla det egna och betydelsefulla för hvarje djur, som kommit inför hans ögon. När så prof. Carl Jacob Sundevall, dåvarande intendenten för den del af den Zoologiska afdelningen i Sveriges Riksmuseum, som utgöres af ryggradsdjuren, år 1841 efter en rundresa i Europa besökte Kiel, fäste han genast sin uppmärksamhet vid den ovanligt framstående förmåga, som Wilhelm Meves redan hunnit ådagalägga såsom en naturtrogen och intelligent konservator, hvarför han efter hemkomsten till Stockholm å Kgl. Vetenskapsakademiens vägnar erbjöd honom den zoologiska konservatorstjensten vid Riksmuseum i Sveriges hufvudstad. Hit kom Meves 1842 och var sedan i 35 år outtröttligt verksam till Museets bästa, tills han 1877 drog sig tillbaka med af Riksdagen beviljad pension, 3000 kr. årligen. Hvad han med sin stora kännedom om de lefvande djurens former och rörelser åstadkommit i Riksmu-

seum, för att så vidt som möjligt sätta lif äfven i de döda, uppstoppade djuren, därom vittna mångtaliga exemplar i detta Museum. Det är också hans förtjenst, att vårt zoologiska Museum eger hela representativa serier af en mängd fogelarter, visande deras bon med äggen och sedan de dunklädda ungarne, samt vidare de olika fjäderdrägterna hos olika åldrar och kön samt under olika årstider. Endast genom en dylik fullständig serie får man en riktig och uttömmande föreställning om en fogelarts beskaffenhet. Detta var det ideal som MEVES hade uppställt för sig och hvilket han ville utsträcka till hela det palæarktiska områdets ornitologi. För att arbeta mot detta mål samt i öfrigt rikta Museets zoologiska samlingar, har han företagit många resor såväl i utlandet, till norra Ryssland, Ural, Schweiz, Frankrike, Holland, Tyskland o. s. v. som i synnerhet i Sverige till många provinser alltifrån Skåne upp till Lappmarkerna, från hvilka resor han hemförde rikhaltiga och dyrbara samlingar till Museet. Resultatet af sina iakttagelser under dessa resor nedlade han i en mängd af honom offentliggjorda uppsatser i Öfversigten af K. Vetenskapsakademiens Förhandlingar såsom: *Om färgförändringen hos foglar genom och utan ruggning* (1854); *Till Gotlands Fauna* (1856); *Till norra Sveriges ornithologi* (1858); *Om den röda färgen hos Gypaëtus* (1860); *Bidrag till Jämtlands ornithologi* (1860); *Bidrag till Sveriges ornithologi: Resa till Öland och Skåne* (1868); *Ornithologiska iakttagelser i Nordvestra Ryssland* (1871); *Foglar från Jeniseij* (1879). I *Journal für Ornithologie* har han meddelat följande: *Briefliches aus Schweden* (1859); *Neue Beobachtungen und Untersuchungen über Schwedische Vögel* (1861); *Bruteplätze seltener europäischer Vögel* (1875) m. fl. I tidskriften *Naumannia* 1858 finnes af MEVES en uppsats: *Über die Vögel Gotlands.* Särskildt utgifna i bokform äro följande: CARL J. SUNDEVALLS *Versuch einer natürlichen Eintheilung der Vögelclasse*, übersetzt und mit Zusätzen versehen von W. MEVES; *herausgegeben vom permanenten internationalen Ornithologischen Comité* (1866); *Leitfaden zum Präpariren von Vogelbälger* (Halle a/S 1882); *Die Grösse und Farbe der Augen aller Europäischen Vögel* (Halle a/S 1886); *Ornithologische Beobachtungen im Nordwestlichen Russland, bearbeitet von* E. F. VON HOMEIJER.

Då WILHELM MEVES efter sitt afskedstagande från Zoologiska Museets konservatorstjenst fann, att han till följd af ogynnsamma förhållanden icke kunde vidare med framgång arbeta på förverkligandet af sitt ofvannämda sköna ideal af en palæarktisk fogelsamling i fullständiga representativa serier, så uppstod hos honom tanken, att en samling af palæarktiska fjärilar i viss mån kunde ersätta honom förlusten af sitt förra arbete i vetenskapens tjenst. Han skrifver härom själf i ett ofullbordadt testamente: »Med nytt mod började jag att såväl samla själf i Sverige, Schweiz och Tyskland, som ock tillbyta mig och inköpa hithörande fjärilar, med den påföljd, att en ganska stor, systematiskt ordnad samling åstadkommits, som för närvarande förvaras i 168 lådor i sex skåp. Då denna samling torde innehålla rika vetenskapliga skatter, testamenterar jag, att densamma jämte tillhörande skåp skall, efter mitt frånfälle, i det skick den då befinnes, tillfalla entomologiska afdelningen af Zoologiska Riksmuseum i Stockholm, under den förutsättningen, att min plan, att samlingen endast må innehålla de inom nämnda område förekommande fjärilar, gillas och samlingen såsom sådan i framtiden ytterligare förökas».

Denna af MEVES under senare åren sammanbragta samling af palæarktiska fjärilar är säkerligen den rikaste och vackraste, som någon enskild egt här i norden. Arterna äro oftast representerade genom stora serier af individer, visande afvikelser i form, färg och storlek, allt inom vissa gränser, från artens hufvudform. Samlingen är sålunda ytterst instruktiv och har i vetenskapligt hänseende ett stort, mycket stort värde, och det är därför så mycket mer glädjande, att MEVES förklarat sin yttersta vilja vara, att fjärilsamlingen skall öfverlemnas till Riksmusei Entomologiska afdelning, en bestämmelse, som man har all anledning att hoppas skall gå i fullbordan.

Under sina många resor i Sverige försummade han aldrig entomologien, om ock denna vetenskap först under senaste halftannat årtionde mera uteslutande blef föremål för hans forskningsifver. Då Entomologiska Föreningen i Stockholm stiftades 1879 ingick W. MEVES som suppleant i den nybildade Föreningens styrelse och blef snart Föreningens ständiga ledamot samt invaldes efter lektor HOLMGRENS död såsom ordinarie ledamot i Styrelsen. Han var en trägen och trogen deltagare i Föreningens arbeten och

förevisade under sammankomsterna mycket ofta intressanta fjärilsarter i hela serier. I Entomologisk tidskrift (1884) meddelade han en uppsats: »*Mindre bekanta eller för Sverige nya nattfjärilar*» (21 arter).

Följande data och fakta ur W. Meves lif må ytterligare här anföras. Han blef svensk medborgare 1865. År 1867 tilldelades honom Vasaordens riddartecken. Han kallades till hedersledamot i Föreningen *Småfoglarnes vänner* 1870 och i *Linnæa* 1888 samt i sällskapet *Fauna* 1887. Han blef arbetande ledamot i *Konung Carl XV:s jagtklubb* 1868. Invaldes i sällskapet *Idun* 1862, var medlem af *Naturvetenskapliga Föreningen i Stockholm* och af *Deutsche Ornithologische Gesellschaft* samt af åtskilliga andra sällskap och föreningar.

Han gifte sig 1844 med Ida Lappe, en dotter af skalden Karl Lappe. Fru Meves var rikt poëtiskt begåfvad och är berömd såsom en ovanligt lycklig öfversättarinna af bland annat Runebergs Kung Fjalar samt flera andra svenska poetiska arbeten. Hon afled ett år före Meves efter en mångårig sjuklighet, hvarunder hon med outtröttlig ömhet vårdades af sin åldrige make.

Wilhelm Meves var en vänsäll man. Hans stilla, anspråkslösa väsen drog vänner till honom och man höll af den vänlige gubben med det yfviga gråsprängda håret och stora skägget. Man kände att han hade, såsom talaren vid hans begrafning yttrade: »*ein treues Herz*». Han lemnar saknad efter sig i vännernas krets och lemnar likaså ett stort tomrum i Entomologiska Föreningen och Sällskapet Fauna, där han trifdes så väl i likstämda vänners lag. Han sörjes närmast af adoptiv- och systersonen Byråchefen i kongl. Domänstyrelsen Julius Meves och hans fru samt syster, språklärarinnan fröken Bertha Seelhorst.

Frid öfver den bortgångne forskarens minne, som länge skall lefva!

O. T. S.